

Αρείου Πάγου: 18/2008 Τακτ. Ολομ. ¹
Πηγή: ΔΕΝ 64/2008, σελ. 1299

Εργατικό ατύχημα και αξιώσεις

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, όταν ο παθών εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, δεν νομιμοποιείται να αξιώση από τον εργοδότη και την αυτοτελή αποζημίωση από το άρθρο 931 ΑΚ, λόγω του περιουσιακού χαρακτήρος της. – Και αντίθετη άποψη μειοψηφίας.

Πρόεδρος: Δ. ΛΟΒΕΡΔΟΣ
Εισηγητής: ΗΛ. ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ
Δικηγόροι: Ι. Τρίμης – Εύ. Γαλέτζας

Με την απόφαση 1489/07 του Β2 Τμήματος του Αρείου Πάγου παραπέμφθηκε στην Τακτική Ολομέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 563 παρ. 2 εδ. γ' του Κ.Πολ.Δ., λόγω λήψεως της αναιρετικής αποφάσεώς του με πλειοψηφία μιας ψήφου, ο από το άρθρο 559 αριθ. 1 του Κ.Πολ.Δ. πέμπτος λόγος της αιτήσεως (...) αναιρέσεως της αποφάσεως 1719/06 του Εφετείου Αθηνών. Με το λόγο αυτό προβάλλεται η αιτίαση ότι το Εφετείο παραβίασε ευθέως τις ουσιαστικού δικαίου διατάξεις των άρθρων 298, 299, 929, 931 και 932 ΑΚ, 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 του ΑΝ 1846/51 και 16 παρ. 1 και 3 του Ν. 551/15. Από τη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ, που ορίζει ότι «η αναπηρία ή παραμόρφωση που προξενήθηκε στον παθόντα λαμβάνεται ιδιαίτερα υπ' όψη κατά την επιδίκαση της αποζημιώσεως, αν επιδρά στο μέλλον του», σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 298, 299, 914, 929 και 932 ΑΚ, προκύπτει ότι η αναπηρία ή η παραμόρφωση, που προξενείται στον παθόντα, ανεξαρτήτως φύλου, εκτός από την επίδραση την οποία μπορεί να ασκήσει τόσο στο ύψος των χρηματικών ποσών, που θα στερείται ο παθών στο μέλλον ή θα ξοδεύει επιπλέον εξαιτίας της αυξήσεως των δαπανών του, όσο και στο ύψος της χρηματικής ικανοποιήσεως, που θα επιδικασθεί για την ηθική βλάβη, μπορεί να θεμελιώσει και αυτοτελή αξίωση για αποζημίωση, αν επιδρά στο μέλλον του. Η διατύπωση της διατάξεως του άρθρου 931 ΑΚ παρέχει βάση για τέτοια αξίωση, αν και εφ' όσον, κατά την αληθή έννοια της, η αναπηρία ή η παραμόρφωση επιδρά στο οικονομικό μέλλον του παθόντος, που δεν μπορεί να καλυφθεί εντελώς με τις παροχές, οι οποίες προβλέπονται από τις διατάξεις των άρθρων 929 και 932 ΑΚ, που συνθέτουν την ως άνω έννοια της αναπηρίας ή της παραμορφώσεως στο μέλλον του παθόντος. Η κατά τα άνω, όμως, αυτοτελής αξίωση αφορά στον καθορισμό και μόνον αποζημιώσεως για περιουσιακή ζημιά και μάλιστα μελλοντική και όχι για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, η οποία αποκαθίσταται κατά το άρθρο 932 ΑΚ και η οποία δεν μπορεί να βρει έρεισμα και στη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ, στην οποία γίνεται λόγος για «αποζημίωση». Εξ άλλου, από τις διατάξεις των άρθρων 34 παρ. 2 και 60 παρ. 3 ΑΝ 1846/51, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 1 Ν. 551/15, κωδικοποιημένου με το ΒΔ της 24/7/25-8-20, συνάγεται ότι, όταν ο εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ) και υποστεί ατύχημα, κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής της εργασίας, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημιώσεως του, τόσο ως προς τη σύμφωνα με το κοινό δίκαιο ευθύνη για αποζημίωση, όσο και ως προς την προβλεπόμενη από τον παραπάνω Ν. 551/15 ειδική αποζημίωση, και μόνο αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη

¹ Παραπομπή από την ΑΠ 1489/07 – Β2 Τμ. Η Ολομέλεια συνεκροτήθη από 22 μέλη.

ή αυτών που ο εργοδότης έχει προστήσει, ο τελευταίος έχει την υποχρέωση να καταβάλει στον εργαζόμενο την από το άρθρο 34 παρ. 2 ΑΝ 1841/51 προβλεπόμενη διαφορά μεταξύ του ποσού της κατά το κοινό δίκαιο αποζημίωσης και του ολικού ποσού των παροχών που χορηγεί το ΙΚΑ. Ο παθών, όμως, διατηρεί την αξίωσή του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, η οποία κρίνεται πάντοτε κατά το κοινό δίκαιο (άρθρα 914, 922, 932 ΑΚ), κατά του εργοδότη και του προσώπου που προστέθηκε από αυτόν, όταν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα αυτών. Έτσι, λοιπόν, σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος, όταν ο παθών εργαζόμενος υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, το οποίο έχει αναλάβει την αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημιάς, δεν νομιμοποιείται (παθητικά) αυτός να αξιώσει από τον εργοδότη και την αυτοτελή αποζημίωση από το άρθρο 931 ΑΚ, λόγω του περιουσιακού χαρακτήρα αυτής.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Εφετείο δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι, την 1-9-97, ο αναιρεσίβλητος προσελήφθη από την πρώτη αναιρεσείουσα, με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, προκειμένου να προσφέρει τις υπηρεσίες του ως βοηθός χημικού μηχανικού στον τομέα βερνικιών και πλαστικών χρωμάτων του εργοστασίου της, ότι στις 9-3-98, από υπαιτιότητα του προστηθέντος από την πρώτη αναιρεσείουσα και νομίμου εκπροσώπου του δευτέρου αναιρεσειόντος, ο αναιρεσίβλητος υπέστη εργατικό ατύχημα, το οποίο του κατέλυσε προβλήματα αισθητικής και ψυχολογικής φύσεως, τα οποία θα έχουν σοβαρή και δυσμενή επίδραση στο μέλλον του, καθόσον αφορά στις κοινωνικές συναναστροφές και την κοινωνική του δραστηριότητα και ότι, ο αναιρεσίβλητος είναι ασφαλισμένος στο ΙΚΑ, το οποίο ανέλαβε την αποκατάσταση της περιουσιακής του ζημιάς από το ατύχημα, και με βάση τις παραδοχές αυτές επεδίκασε στον αναιρεσίβλητο παράλληλα με τη χρηματική ικανοποίηση, λόγω της ηθικής βλάβης που υπέστη από την αδικοπραξία και την αποζημίωσή του από το άρθρο 931 ΑΚ, η οποία, όπως δέχθηκε το Εφετείο, είναι αξίωση χρηματικής ικανοποίησης του παθόντος, κατά το μέτρο της αποκατάστασης της κοινωνικής του απαξίωσης από την αναπηρία ή παραμόρφωση που υπέστη, που δεν καλύπτεται από τις αξιώσεις των άρθρων 929 και 932 ΑΚ και πρέπει να επιδικάζεται παράλληλα με τη χρηματική ικανοποίηση του άρθρου 932 ΑΚ. Έτσι που έκρινε, παραβίασε τις πιο πάνω διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, και επομένως ο σχετικός πέμπτος λόγος της αναιρέσεως, που παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια, με τον οποίο προβάλλεται η παραβίαση των διατάξεων αυτών, είναι βάσιμος και θα πρέπει να γίνει δεκτός, να αναιρεθεί η προσβαλλόμενη απόφαση κατά το παραπάνω κεφάλαιο μόνο, δηλαδή κατά το μέρος που επιδικάστηκε με αυτή αποζημίωση από το άρθρο 931 ΑΚ και να παραπεμφθεί η υπόθεση προς περαιτέρω εκδίκαση, κατά το παραπάνω κεφάλαιο, στο ίδιο Εφετείο, που θα συγκροτηθεί από άλλους δικαστές (άρθρο 580 παρ. 3 Κ.Πολ.Δ.). (...)

Κατά τη γνώμη, όμως, οκτώ μελών του δικαστηρίου και ειδικότερα των Αντιπροέδρων Δημητρίου Λοβέρδου και Ηρακλή Κωνσταντινίδη και των Αρεοπαγιτών Ελισάβετ Μουγάκου-Μπρίλλη, Δημητρίου Δαλιάνη, Χρήστου Αλεξόπουλου, Ιωάννη – Σπυρίδωνα Τέντε, Λεωνίδα Ζερβομπεάκου και Αναστασίου Λιανού, ο πιο πάνω λόγος αναιρέσεως έπρεπε να απορριφθεί, γιατί αξίωση χρηματικής ικανοποίησης είναι και εκείνη εκ του άρθρου 931 ΑΚ. Ειδικότερα, κατά τη γνώμη της μειοψηφίας του δικαστηρίου, από τη διάταξη του άρθρου 931 ΑΚ σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 298, 299, 914, 929 και 932 ΑΚ, προκύπτει ότι η αναπηρία ή παραμόρφωση που προξενείται στον παθόντα, ανεξαρτήτως φύλου, εκτός από την επίδραση που μπορεί να ασκήσει στο ύψος των οποιωνδήποτε χρηματικών ποσών που θα στερείται ο παθών στο μέλλον ή θα ξοδεύει επί πλέον εξαιτίας της αύξησης των δαπανών του, σε περίπτωση βλάβης του σώματος ή της υγείας του

(άρθρο 929 ΑΚ) ή στη χρηματική ικανοποίηση, λόγω της ηθικής βλάβης από τη σωματική του αναπηρία ή παραμόρφωση (αρθ. 932 ΑΚ), μπορεί να θεμελιώσει και ιδιαίτερη αξίωση αποζημίωσης αν επιδρά στο κοινωνικό μέλλον του, υπό την έννοια της κοινωνικής του εξέλιξης και της κοινωνικής του ένταξης, που δεν καλύπτεται με τις παροχές που προβλέπονται από τις προαναφερόμενες διατάξεις των άρθρων 929 και 932 ΑΚ. Έτσι, η εκ του άρθρου 931 ΑΚ αξίωση, που δεν καλύπτεται από τις αξιώσεις των άρθρων 929 και 932 ΑΚ, είναι αξίωση χρηματικής ικανοποίησης του παθόντος κατά το μέτρο αποκατάστασης της κοινωνικής του απαξίωσης από την αναπηρία ή παραμόρφωση που υπέστη και πρέπει το εύλογο προς τούτο χρηματικό ποσό να επιδικάζεται παράλληλα με τη χρηματική ικανοποίηση του άρθρου 932 ΑΚ, στα πλαίσια της οποίας εντάσσεται χωρίς και να καλύπτεται από αυτήν, όπως και δεν καλύπτεται από την περιουσιακή ζημιά του άρθρου 929 ΑΚ. Εξ άλλου, η αξίωση χρηματικής ικανοποίησης λόγω ηθικής βλάβης δεν αποκλείεται και στην περίπτωση του εργατικού ατυχήματος από την ειδική ρύθμιση του Ν.551/15, γιατί δεν αποτελεί αποζημίωση για περιουσιακή ζημιά. Αρκεί, στην επέλευση του εργατικού ατυχήματος να συντέλεσε και αδικοπραξία του κυρίου της επιχειρήσεως ή των υπ'αυτού προστηθέντων προσώπων με την έννοια της διάταξης του άρθρου 914 ΑΚ, δηλ. της υπαίτιας ζημιογόνου πράξεως. Και τέτοια αδικοπραξία μπορεί να υπάρξει και στην περίπτωση που δεν συντρέχει η ειδική αμέλεια του άρθρου 16 παρ. 1 του Ν. 551/15 η οποία θεμελιώνει την από τους κανόνες του κοινού αστικού δικαίου αξίωση αποζημίωσης. Επομένως, η αξίωση για τη χρηματική ικανοποίηση μπορεί να συρρέει με την περιορισμένη αποζημίωση του άρθρου 3 του Ν. 551/15 (ΑΠ Ολομ. 444/64 ΝοΒ 12 1075). Αξίωση δε χρηματικής ικανοποίησης που μπορεί να συρρέει με την περιορισμένη αποζημίωση του άρθρου 3 Ν. 551/15 είναι και εκείνη εκ του άρθρου 931 ΑΚ, υπό την έννοια που αναφέρθηκε, έτσι ώστε αυτή να επιδικάζεται παράλληλα με τη χρηματική ικανοποίηση του άρθρου 932 ΑΚ.²

---

² Αναρρεί τη 1719/06 Εφετ. Αθηνών